

sobre el medi físic amb les referències de la millor bibliografia sobre aquest tema, no pas fàcil de desenvolupar per la gran quantitat d'aportacions d'especialistes.

El segon capítol és la població, la seva evolució, característiques, repartiment i les seves tendències de futur.

El tercer capítol, el que tracta del sector agrari, crec que és el més treballat, el que demostra més el profund coneixement del tema per part dels autors.

El quart capítol tracta el sector secundari, amb algunes petites aportacions força originals, no pas sempre localitzables en aquest tipus de monografies; com, per exemple, algunes dades sobre el control de les empreses. Aquesta part pot ser una de les que més poden variar en el futur pròxim, ja que, com afirmaven els autors en l'acte de presentació, «com a conseqüència de l'actual procés de tancament d'algunes empreses i la venda a capital extern d'altres, la situació del Pla de l'Estany en els propers anys, quan es doni la recuperació econòmica, pot variar considerablement».

El cinquè capítol ens presenta el sector terciari, especialment el comerç i el turisme; els autors aposten per una especialització del Pla de l'Estany en turisme i oci, com una de les millors vies per a un desenvolupament econòmic de la comarca.

El sisè capítol ens dona una descripció de la situació de l'ensenyament i la sanitat a la comarca.

El capítol setè torna a ser un dels més interessants del llibre; tracta de l'ordenació del territori i l'urbanisme, i fan una bona anàlisi de la xarxa viària com un dels principals factors que determinen el sentit del desenvolupament econòmic comarcal. També ens presenta unes dades poc normals de trobar i molt interessants per entendre l'urbanisme: els preus del sòl a la comarca segons l'ús. Cal valorar molt aquesta informació només possible d'elaborar aproximativament i a través d'enquestes.

Els darrers capítols, com he dit anteriorment, són els més estrictament econòmics; tracten de les hisendes locals, la renda i el producte generat a la comarca.

El Pla de l'Estany no és fàcil de definir; d'una economia diversa, com es titula el llibre, és una comarca petita on, segons els autors, les vocacions del territori se superposen, on, d'una banda, la principal xarxa viària recentment renovada i, d'altra, la proximitat a Girona, afavoreixen noves dinàmiques de localització econòmiques i poblacionals. Davant aquests reptes de futur, l'obra rigorosa, metòdica, molt ben documentada es converteix en ineludible per a qualsevol posterior estudi parcial o total de la comarca.

Rosa Maria Medir i Huerta

Història d'un conjunt únic

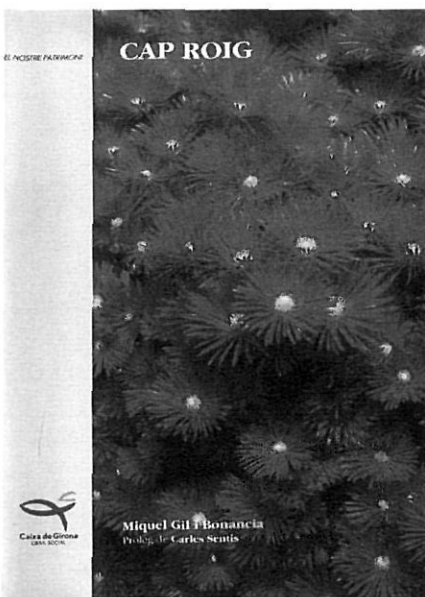
GIL i BONANCIA, Miquel
Cap Roig.
El nostre patrimoni,
Caixa de Girona,
Girona 1992

Per als palafrugellencs, evocar cap Roig és evocar la suggestió que ens produeixen els rodals marítims del nostre poble. Aigua Xelida, Tamariu, Sant Sebastià, Calella, etc. Les platges i el roquissar tan íntimament lligats a la vida lliure d'un temps que ha fugit. Les menjades de garroines sobre les roques arran de mar. Un vinet carregat de malícia i una sumptuosa paella de serrans i geluvies amb una plata d'amanida de ceba, tomàquet i pebrot. Tot deliciosament mengívol. Menjars que havien fet les delícies dels déus antics del nostre mar. I tot s'acabava amb cants i rialles. Eren històries de quan la gent anava a peu.

Cap Roig era un bloc més feréstec, emboscats, amb parets seques amagades per la vegetació, eren parets d'abans de la fil·loxera. Els pins entre la pinassa. Però el veritable cap Roig és un penyal tallat vertical, de color de mangra esquitxat de vermellós amb vetes negroses, que s'endinsa en la mar blava, com la proa d'un vaixell alterós amb certa majestat. Quan fa bon temps la placidesa de la cala d'en Massoni és com un racó del paradís. Els pins i el roquissar s'emmirallen en les aigües de colors rutilants.

Passat cap Roig, no gaire lluny, es pot dir que a quatre cops de rem, hi ha la font Morisca. El crit és tota una llegenda potser d'arrel històrica, quan una noia del mas Gall va ser raptada per uns bergants del litoral africà i el seu crit penetrant, d'una agudesa dramàtica, es va sentir de Calella. Aneu a saber la realitat entre la història i la llegenda. Tot és possible. Doncs bé, el llibre de Gil Bonancia, un veterà del periodisme gironí, ens fa una ressenya minuciosa dels voltants de cap Roig, de les trobades arqueològiques i de la famosa batalla de les illes Formigues. És un resum històric per situar el castell de Cap-roig en el seu ambient. Va ser l'any 1923 quan es va produir el miracle, i, lentament, al feréstec paisatge de Cap-roig hi apuntaren unes edificacions i uns jardins que esdevindrien amb el temps una pura meravella. Gil Bonancia ens descriu amb un estil sobri la veritable història del castell i els seus jardins, i fa un resum de dades biogràfiques dels senyors que varen fer possible aquest prodigi. Perquè tot el conjunt arquitectònic amb la creació del paisatge enjardinat que l'envolta només pot ser pensat i realitzat per persones d'una gran sensibilitat, d'una veritable passió estètica, amb una voluntat creadora indestructible. Cal una visita detinguda perquè hom es faci càrrec del fabulós, admirable i sorprenent prodigi.

Potser un dels grans encerts que ha tingut la Caixa de Girona és l'adquisició d'aquest conjunt únic de la Costa Brava. El periodista Gil Bonancia ens descriu amb precisió totes les gestions que es varen fer per arribar a lligar caps per tal que els senyors Woevowsky poguessin realitzar el projecte que era la il·lusió de la seva vida. Un encert que és una campanada que ressona en el cor de les persones sensibles. Gil ens fa una descripció detallada dels jardins en totes les estacions de l'any. A l'hivern amb el cel ennuvolat tenen una força dramàtica, quan el mar esvalotat es fa sentir amb ressonància sorda i monòtona. Però, abans de l'esclat de la primavera, ja apuntan les mimoses. En pocs dies uns grocs intensos comencen a envair el paisatge. Són grocs matissats per les diverses espècies de mimoses. Des-

prés, la fulguració floral esclata gloriosa entre llentiscos, brucs, romaní i farigola. A l'estiu cal fer-hi una llarga passejada i, pels camins, quan baixen vers els penya-segats, poden veure entre els pins unes veles blanques enjogassades sobre les onades. L'espectacle és un pur encant. A la tardor les fulles agafen aquell color verd torrat. La malenconia tardoral s'imposa lentament, els arbres perden les fulles però sempre hi ha flors de temporada que fan la impressió de la continuïtat de la vida. El cicle floral es repeteix cada anyada, perquè hi ha mans de jardiners experts que vetllen a fi que tot sembli espontani.

Cal dir que ens mancava el llibre que ha escrit l'amic Gil Bonancia. Omplir aquest buit amb un llibre que ens descriu un dels paratges més interessants per la seva bellesa de la nostra Costa Brava era preemtori i s'imposava.

Josep Martinell

g Edicions **62**
El Garbell 40
 160 pàgines

Santiago Rusiñol
Teatre
simbolista

Les obres més significatives de l'avantguarda literària de la seva època, fruit del «programa ardent d'un verdader artista sincer i sense fre» (J. Yxart).

a cura
 de Mita Casacuberta

Arxius, pedagogia i dinamització cultural

ALBERCH, Ramon i BOADAS, Joan
La función cultural de los archivos.
 Bergara, Departament de Cultura d'Euskadi,
 1991; 94 pp.

Ramon Alberch, arxiver en cap de l'Ajuntament de Barcelona, i Joan Boadas, arxiver municipal de Girona i coordinador de Cultura de l'Ajuntament de Girona, acaben de publicar, en el número III de la col·lecció Ikerlanak del Centre del Patrimoni Documental d'Euskadi, un llibre sobre la funció cultural de l'arxiu, treball del qual ja ens havien ofert un tast a la *Revista de Catalunya* 26 (1989). Aquesta publicació és una mostra més del nivell capdavanter de l'arxivística catalana, i entre aquesta la gironina, en la renovació de l'ofici i la preocupació per les noves i velles problemàtiques que suposen el reconeixement d'una tasca que depassa amb escriure els murs del mateix arxiu.

El tema és novador, a nivell català i a nivell espanyol, i és per això que el llibre és presentat pels dos prologuistes (Borja de Aguinalde, responsable de la col·lecció i del Centre del Patrimoni Documental d'Euskadi, i Marcel Duchein, inspector general d'Arxius de França) i els mateixos autors com un manual –el primer– que exposa les possibilitats en aquesta línia i que recorda allò que

des de fa trenta o quaranta anys es porta a terme arreu d'Europa. La funció cultural dels arxius consisteix a oferir els serveis de l'arxiu al màxim d'usuaris possibles amb una finalitat darrera, que és la de fer prendre consciència de la conservació del patrimoni i, en especial, del patrimoni documental. En tant que manual, repassa les possibilitats per travessar els murs de l'edifici de l'arxiu i projectar-se a la societat a dos nivells: el pedagògic i el de la dinamització cultural.

Conscients que els futurs usuaris dels arxius han de ser els nois, els autors fan una especial menció a una secció que des dels anys cinquanta es troba a ple rendiment en arxius europeus. El servei pedagògic que ofereixen aquests arxius permet la possibilitat que el noi entri en contacte amb la documentació, que la remeni, la confronti i en tregui les seves conclusions; en definitiva, que aprengui l'ofici d'historiador. Els objectius hauran d'anar marcats pel professor a fi que aquestes sessions, que poden ser a l'arxiu, en una primera visita, però que després es podran fer en el mateix centre d'ensenyament, amb materials reproduïts, siguin enteses pel noi com una prolongació d'allò que s'està fent a l'aula. Cal evitar, en benefici de l'experiència, que el noi vegi aquesta activitat com una distorsió de la dinàmica general de l'assignatura.

Per aquesta funció, a França, disposen d'un professor col·laborador dels arxius (*professeur attaché*) que destina algunes hores lectives a preparar materials i a contactar amb els qui sol·liciten el servei pedagògic: no és l'arxiver, sinó un professional de l'ensenyament, coneixedor dels objectius de cada nivell i del nivell de desenvolupament dels nois. Les experiències catalanes, algunes ben reeixides (la col·laboració entre l'IB Antoni Torroja i l'Arxiu Històric Comarcal de Cervera és ben coneguda pels resultats), són el fruit de la col·laboració voluntarista entre arxiviers i ensenyants. D'aquesta, i d'altres experiències, val la pena de reivindicar l'ús del marc local: els nois veuen una realitat més propera, immediata i d'una major concreció; d'aquesta manera la història general pot ser fàcilment percebuda des de la història local. Davant l'expectativa dels canvis que es poden donar en l'ensenyament, és d'esperar que les administra-

